

Tadeusz Pieronek

"Monitor Ecclesiasticus", Vol. 94,
1969, fasc. I-IV : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 15/1-2, 315-319

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rozprawa zajmuje się genezą i znaczeniem nauki Soboru Trydenckiego dotyczącej ważności chrztu udzielonego przez heretyków. Po przedstawieniu przebiegu dyskusji, autor analizuje treść uchwalonego na siódmej sesji Soboru czwartego kanonu o sakramencie chrztu oraz wiążącego się z nim dwunastego kanonu o sakramentach w ogólności. Uzupełnieniem rozprawy jest rozdział o późniejszych wypowiedziach dotyczących tego problemu oraz podkreślenie aktualności tego zagadnienia, jako jednego z momentów wyrażających jedność wszystkich chrześcijan.

Ks. Antoni Gościński

MONITOR ECCLESIASTICUS

Kwartalnik poświęcony kanonistyce, założony w 1876 r. przez ks. Kazimierza Gennari, późniejszego kardynała, do 1948 r. ukazywał się pod tytułem *Il monitore ecclesiastico*. Od 1949 r. pod obecnym tytułem redaguje go ks. Florencjusz Romita, aktualnie będący podsekretarzem Kongregacji dla Spraw Duchowieństwa. W 1968 r. kwartalnik zmienił wydawcę. W miejsce dotychczasowego rzymskiego Desclée, drukuje go M. d'Auria, Editore Pontificio w Neapolu. Ze zmianą wydawcy nastąpiła też zmiana profilu kwartalnika; z komentarza czysto prawniczego, przekształcił się w „commentarius de re canonica et pastorali”. Czasopismo posiada pięć działów: 1) *Acta Summi Pontificis et SS. Congregationum*, 2) *Iurisprudentia S.R. Rotae aliorumque Tribunalium Ecclesiasticorum*, 3) *Studia et Consultationes*, 4) *Documenta*, 5) *Recensiones*. Nie wszystkie te działy są jednak reprezentowane w każdym numerze kwartalnika.

Vol. 94 (1969), fasc. I

I. W dziale *Acta Summi Pontificis et SS. Congregationum* znajdujemy: 1) tekst Uroczystego wyznania wiary, ogłoszonego przez pap. Pawła VI dnia 30 czerwca 1968 r., 2) Deklarację Specjalnej Komisji Kardynałów dotyczącą katechizmu holenderskiego. Deklaracja z dnia 15 października 1968 r. jest zaopatrzona w bezimienny okolicznościowy komentarz; 3) tekst *Normae quaedam* wydanych przez Kongregację Nauczania Katolickiego dnia 20 maja 1968 r., reformujących dotychczasowy system kościelnych studiów akademickich. Tekst został zaopatrzony w komentarz pióra I. Baldanza.

II. *Iurisprudentia S. R. Rotae aliorumque Tribunalium Ecclesiasticorum* przynosi trzy wyroki rotalne: c. Anné, nul. matr. ex conditione ab actrice apposita et non purificata, videlicet quod vir numquam laboravisset phtisi, z dnia 4 lipca 1967; c. Lefebvre, null. matr. sub

capite amentiae ex parte mulieris propter deficientiam capacitatis electionis, z dnia 8 lipca 1967; c. Ewers, null. matr. ob exclusionem indissolubilitatis a parte mulieris, z dnia 24 lutego 1968; wyrok Trybunału Apelacyjnego Wikariatu Miasta, null. matr. ex capite conditionis appositae et non verificatae, z dnia 30 listopada 1965, oraz wyrok Trybunału Q. — A., null. matr. sub capite amentiae ex parte viri ob defectum debitae libertatis in iudicio, z dnia 3 czerwca 1968; wreszcie wyrok Trybunału Apelacyjnego w Benevento, null. matr. ob impotentiam mulieris vaginae carentis ob aplasia totali congenita affectae, z dnia 28 listopada 1968 r.

III. *Studia et Consultationes* zawierają artykuły:

1) J. Esquerda Bifet, *La problematica actual sobre el sacerdocio a la luz de la teologia*, s. 111—117.

2) M. Zanchin, *De episcopo auxiliari residente in dioecesi unita*, s. 118—131. Omawia problem rezydencji, charakteru władzy biskupa pomocniczego, stosunku do biskupa rezydencjalnego i kwestią jedności zarządu diecezjami łączonymi.

3) F. Romita, *Il Commonitorium di S. Vincenzo di Lerino è ancora valido oggi?*, s. 132—140. Commonitorium św. Wincentego z Lerynu, zmarłego ok. 450 r., wydane obecnie w wersji włoskiej przez prof. Calafemmina z Regionalnego Seminarium Pulii w Molfetta (Bari). Współcześnie nawet może być lekturą bardzo pożyteczną, zwłaszcza dla alumnów, którym przez wydawców jest w szczególny sposób dedykowane.

4) F. Romita, *Adhuc de summa-limite in bonis ecclesiasticis alienandis*, s. 141—142. Autor daje zwięzły komentarz do n. 9 reskryptu papieskiego *Cum adnotae* z dnia 6 listopada 1964 r. mocą którego Stolica Apostolska udzieliła uprawnień najwyższym przełożonym zakonów kleryckich wyjętych, w zakresie alienacji dóbr kościelnych. Autor rozważa problem wpływu dewaluacji na wysokość sumy, którą przełożeni mają prawo alienować.

IV. *Documenta et recensione*s. Znajdujemy tu tekst przemówienia pap. Pawła VI wygłoszonego dnia 17 lutego 1969 r. do kaznodziejów wielkopostnych i proboszczów Rzymu (s. 145—149), oraz Deklaracji Stałej Rady Episkopatu Francuskiego z dnia 6 lutego 1969 r., wydanej z okazji przygotowań do sesji plenarnej tegoż Episkopatu (s. 149—150). Kilkanaście recenzji (s. 151—167) zamyka ten bogaty w problematykę numer.

Fasc. II

I. *Acta Summi Pontificis et SS. Congregationum*.

V. Carbone w artykule *De Commissione Decretis Concilii Vaticani II interpretandis*, s. 175—197., komentuje powołanie do życia, zadania i sposób postępowania: a) Centralnej Komisji Koordynującej prace posoborze i tłumaczącej dekrety soborowe; b) Papieskiej Komisji Inter-

pretującej Dekrety Soboru Watykańskiego II. Autor omawia także pierwsze orzeczenia tych Komisji.

II. *Studia et Consultationes* przynoszą artykuły:

1) G. Baldanza, *Natura e fine del Diritto Canonico dopo il Concilio Vaticano II*, s. 201—215. Autor wskazuje na potrzebę nowych przemyśleń podstaw teologicznych przyszłego kodeksu.

2) A. Sorrentino, *Le strutture verticali della Chiesa locale dopo il Vaticano II*, s. 216—232. Wychodząc ze stwierdzenia, że instytucje kościelne są dzisiaj przedmiotem ostrej krytyki, autor omawia na tle nauki Vaticanum II istotne i pochodne struktury organizacji kościelnej na szczeblu diecezjalnym, zwłaszcza w punktach dotyczących kurii diecezjalnej, wikariusza generalnego i wikariuszy biskupich, biskupów pomocniczych, kapituły katedralnej, rady kapłańskiej i duszpasterskiej oraz dekanatów.

3) E. Colagiovanni, *Le strutture orizzontali della Chiesa locale dopo il Vaticano II*, s. 233—278. Współczesne duszpasterstwo musi spojrzeć na swe zadania z szerszej perspektywy, uzasadnionej nowymi formami życia społecznego wzajemnie się przenikającymi i nowym nastawieniem ludzi do spraw wiary. Wymaga to również reorganizacji struktur kościelnych, zwłaszcza diecezjalnych, ich decentralizacji, współpracy ze świeckimi, przede wszystkim w ramach rad duszpasterskich i wymaga też otwarcia się na problemy świata. Zmienia się również rola kapłana w parafii, która posiada dziś nieco inny charakter, na skutek pojawienia się: nowych kryteriów przynależności do parafii i w ogóle parafii nowego typu. Prawo kościelne będzie musiało ustosunkować się także i do takich form duszpasterstwa, które dokonuje się poza instytucjami kanonicznymi, a jedynie za pomocą samej struktury socjalnej społeczeństwa.

4) F. Romita, *Alcune considerazioni sulla natura e sulle strutture della parrocchia, oggi*, s. 279—286. Autor zwraca uwagę na trzy zagadnienia: teologii parafii, struktury przedmiotowej parafii (przeprowadza krytykę poglądów utożsamiających parafię z określonym terytorium), oraz zagadnienie parafialnych struktur podmiotowych, przy pomocy których sprawowane jest duszpasterstwo. W tej dziedzinie autor postuluje daleko idące zmiany w sposobie obsadzania stanowisk proboszczowskich, w systemie pracy duszpasterskiej i domaga się zastosowania zasady rotacji w stosunku do proboszczów.

5) F. Romita, *De relationibus in materia jurisdictionali, pastoralis, liturgica et administrativa inter capitulum et parochum post Vaticanum II*, s. 287—308.

6) A. Ranaudo, *Le funzioni amministrative e giudiziarie della Chiesa dopo il Concilio Vaticano II*, s. 309—321. Artykuł zawiera śmiało i konkretne propozycje dotyczące postępowania administracyjnego w Kościele (ustanowienie trybunałów administracyjnych, procedury administracyjnej, wprowadzenie możliwości rekursów merytorycznych

od decyzji administracyjnych itp), oraz systemu i działania sądownictwa kościelnego.

7) J. Esquerda Bifet, *Sacerdotium ministeriale sub luce theologiae de Ecclesia*, s. 321—332. Jest to studium o stosunku Kościoła charyzmatycznego do instytucjonalnego.

III. Krótki w tym numerze dział recenzji na s. 335—336.

Fasc. III

I. *Acta Sanctae Sedis*. Dział ten zawiera dwa komentarze:

1) J. Lajola, *Nova Conventio de re scholastica inter Sanctam Sedem et Rempublicam Bavariam*, s. 343—366;

2) J. — C. Périsset, *Pourquoi un directoire general pour la pastorale du tourisme?*, 367—376. Autor omawia dyrektorium w sprawie duszpasterstwa turystycznego, wydane przez Kongregację dla Spraw Duchowieństwa w dniu 30 kwietnia 1969 r. Cenna jest zwłaszcza krótka bibliografia duszpasterstwa turystycznego, podana na s. 377—378.

II. Jurysprudencja rotalna: c. Ewers, iurium, praeliminaris de nullitate sententiae extra territorium Tribunalis in prima instantia latae, et, subordinate, de exceptione litis finitae atque de cautionibus a convento praestandis, z dnia 4 lutego 1967; c. Ewers, null. matr., novae causae propositionis, z dnia 16 marca 1968; c. Ewers, nullitatis matrimoniorum absque forma canonica contractorum, ante 1 ianuarii 1942 adhuc vigente can. 1099, § 2, z dnia 11 maja 1968; c. Ewers, null. matr. ob exclusionem ex parte mulieris positivo voluntatis actu boni sacramenti, etsi hypothetice, iuxta suae religionis placita et doctrinam omnino acceptam et propriam factam, z dnia 18 maja 1968; c. Anné, null. matr. ob incapacitatem ex parte viri tradendi comparti ius in corpus et sibi correlativam assumendi obligationem nonobstante bina prole, nata contra viri voluntatem, z dnia 16 czerwca 1968.

III. *Studia et Consultationes*.

1) J. Card. Wright, *Christ offers mankind that truth which makes us free*, s. 419—424.

2) G. Petralia, *Communione e istituzione*, s. 425—429. Autor wskazuje na konieczność instytucji i struktur w ramach społeczności kościelnej.

3) F. Romita, *De parochorum amotione, translatione et renuntiatione iuxta Vaticanum II*, s. 430—450. Artykuł porusza bardzo aktualne zagadnienie nowych kryteriów stałości urzędu proboszczowskiego (dobro dusz, rotacja na tym stanowisku), szczegółowo też, w oparciu o normy wykonawcze zawarte w *Motu Proprio Ecclesiae Sanctae* przedstawia procedurę przy usuwaniu, przenoszeniu i rezygnacji proboszczów.

4) P. Ciprotti, *Note comparative e disposizioni dei Patti Late-*

ranensi, s. 451—477, Jest to zestawienie treści wszystkich konkordatów zawartych przez Stolicę Apostolską po I wojnie światowej do dnia dzisiejszego, z postanowieniami Paktów Laterańskich.

5) M. Marcotte, *Fiançilles et intimités charnelles*, s. 478—489.

IV. *Documenta*. Zawierają tekst homilii kard. Gonçalvesa Carreira, Prymasa Portugalii, o powołaniu i misji kapłańskiej, s. 491—496.

V. Dział recenzji, s. 497—504.

Fasc. IV

Na wstępie (s. 509—518) Redakcja umieściła szczegółowy program II Kongresu Kanonistyczno-Pastoralnego, przewidzianego na wrzesień 1970 r. o tematyce: „Quo iure vivimus post Vaticanum II; a Codice Piano-Benedictino ad futurum Codicem conciliarem”.

I. *Acta Summi Pontificis* zawierają przedruk francuskiego oryginału listu pap. Pawła VI do kard. B. Alfrinka i biskupów holenderskich, w sprawie zbliżającej się piątej sesji holenderskiego synodu pastoralnego i tematyki jaką miał on się zająć, zwłaszcza zaś kwestii hierarchicznego kapłaństwa i celibatu duchowieństwa (s. 519—521).

II. W dziale jurysprudencji rotalnej i innych trybunałów kościelnych znajdujemy wyrok rotalny c. Parisella, null. matr. ob appositae muliere conditiones non verificatas de nobili viri origine, de praefectitii muneris perfunctone, et praesertim de aetate viri, z dnia 17 lipca 1969; wyrok Trybunału Apelacyjnego Wikariatu Miasta, null. matr. ex capite impedimenti criminis, z dnia 15 czerwca 1967; oraz wyrok Regionalnego Trybunału Kampaneńskiego, null. matr. ob exclusionem boni prolis ex parte viri, z dnia 21 grudnia 1967 r. (s. 525—550).

III. *Studia et Consultationes* przynoszą: 1) obszernie podsumowanie i sprawozdanie z I Kongresu Kanonistyczno-Pastoralnego w Neapolu (wrzesień 1969 r.), autorstwa F. Romita, pt. *Diritto e pastorale nella Chiesa, oggi* (s. 553—662), oraz 2) artykuł J. Esquerda Bifet, *Los „signos de los tiempos” y la vida sacerdotal* (s. 663—678).

IV. Numer zamykają recenzje (s. 673—678) i ogólny indeks 94 — tego tomu Monitora s. 679—683).

Ks. Tadeusz Pieronek

PERIODICA DE RE MORALI CANONICA LITURGICA, vol. 59 (1970) fasc. 1—4, Romae, Pontificia Universitas Gregoriana.

Vol. 59 (1970) fasc. 1

Na treść pierwszego zeszytu w/w czasopisma za rok 1970 składają się następujące artykuły:

Joannes Angelus Abbo, *Quaestiones quaedam circa probationes in causis matrimonialibus*, s. 3—20.

Artykuł ten stanowi wyjątki z opinii tegoż autora w sprawach o nie-